

Filip FLORIAN

Fiction-Ltd

Degete mici

roman

Ediția a VI-a

POLIROM

2019

În jurul gropii comune, acolo unde existau atâtea controverse, patimi și suspiciuni legate de timpul și de împrejurările morții, cei cinci fuseseră socotiți cîndva niște salvatori. Doar indivizi cu aură providențială ar fi părăsit malurile estuarului Rio de la Plata ca să ajungă în celălalt capăt al lumii (într-un castru lăsat de Aurelian pe seama barbarilor și a secolelor), ar fi studiat maldăre de oseminte (imuni la istoria recentă a locului în care aterizaseră) și ar fi dat un verdict clarificator (cu încurcate consecințe locale și naționale). La drept vorbind, în așteptarea avionului pornit pe deasupra a două fluvii reunite, Parană și Uruguay, se conturase o singură mulțumire generală: povestea mormîntului colectiv se apropia de sfîrșit. În rest, aparatul de zbor despre care se presupunea că va survola orășelul, munții și fortificațiile romane, născuse o sumedenie de speranțe particulare, unele mărturisite, cele mai multe secrete. Comandantul poliției, bunăoară, care continua să propovăduiască monoton și tot mai neconvingător varianta unei execuții sumare din anii '50, ar fi renunțat la multe pe lume, chiar și la ceapă, numai ca să-i audă pe pasagerii avionului atestînd crima politică. Nu-l îngrijora că interviurile și declarațiile cu care se îndeletnicea de la începutul verii s-ar fi putut răzbuna curînd, transformîndu-l într-o caricatură, cît zvonul care nu mai era zvon, ci informație, privind trecerea lui prematură în rezervă. Din postura căutătorilor de senzațional și a făuritorilor de personaje exemplare, după ce creditaseră versiunea și ticurile maiorului, după ce-l descriseseră ca pe-un justițiar care dă în vileag un asasinat cumplit și se opune ștergerii urmelor, cei mai

mulți dintre jurnaliști mizau și ei pe o concluzie fastă a necunoscuților din cealaltă emisferă, își doreau o confirmare pentru tot ce așezaseră pe hîrtie sau rosti-
seră la microfon săptămîni la rînd. Titu Maeriu – în următoarele circumstanțe: cu ani din viață petrecuți după gratii, cu cazne îndurate, știind că zeci de mii alții n-au putut îndura ce era de neîndurat și s-au dus pe lumea cealaltă, mirat că pretinsa lui libertate de după amnistie s-a mărginit la căsnicie și la o teză de doctorat privind rezistența tunelurilor în straturile de roci sedimentare, convins că aceora care plecaseră din închisori înspre cer le crescuseră aripi și fuseseră așezați la dreapta Tatălui, conștient că n-a meritat mai mult decît ei, întrebîndu-se dacă a fost sau nu mai norocos, observînd în jur cît de ușor le e oamenilor care nu știu, nu se miră, nu sînt convinși și nu se întreabă – se ruga bunului Dumnezeu ca acei străini din Buenos Aires să nu tulbure pacea îngerilor și să îngăduie cinstirea celor uciși cu secera și ciocanul. În lungile lui momente de singurătate, în plimbări sau în camera de hotel, schițase și apoi proiectase cu toate amănuntele ingineresti opt variante ale aceluiași monu-
ment. Îl vedea ridicat lîngă groapa comună, cu fața spre răsărit, închipuind nu supliciul, ci lumina care-i urmează, nu lacrimile viilor, ci recunoștința lor.

Toți ceilalți, procurorii militari, medicul legist și arheologii, cunoșteau prea bine vîrsta osemintelor, în măsura în care o astfel de cunoștință nu presupune precizie matematică, ci un calcul aproximativ, cu marja de eroare la nivelul anilor ori deceniilor. Și vîrsta nu era dublă, nici triplă, ci de patru-cinci ori mai mare

decît considerau adepții ideii masacrului postbelic. Magistratii, doctorul și istoricii intuiau și cauza acelei morți în masă, bănuiau și motivul unei înhumări atît de necreștinești, doar se căscaseră gropi comune și la ciurma lui Caragea și la nenumărate alte molimi. Le era imposibil însă să se facă crezuți, primii fiindcă erau asimilați unor cățeluși ascultători ai fiilor, ginerilor, nepoșilor și băieților de casă ai comuniștilor, aflați la putere după ce tații, socrii, bunicii și protectorii fuseseră alungați, ultimii din pricina meseriei lor cam abstracte și a faptului că n-aveau nici un rol în schema oficială a investigațiilor. Mai mult, prezența colonelului Spiru în fruntea echipei Parchetului, un ins care (scriau ziarele) făcuse școli la Leningrad și slujise în tribunale militare încă din tinerețe, anula și cele mai mici șanse de credibilitate. Poate acesta era un motiv, nu unicul, pentru care arheologii preferau atitudinea contemplativă, neînghițindu-i pe procurori și îndepărtîndu-i de cerdacul cabanei ca pe unii cărora le duhnesc picioarele. Acolo, în cerdac, cînd nu erau de față oameni drăguți care-ar fi fost răniți de-o asemenea fantezie (cum ar fi fost trimisul foștilor deținuți politici), tot cizelau și adăugau elemente noi unei epopei care pornea deodată cu epoca Antoninilor, de la adopția de către septuagenarul Nerva și desemnarea ca succesor la tron a lui Marcus Ulpius Traianus, guvernatorul Germaniei Superioare, parcurgea războiul transdubian din 101-102, care îngăduise, deopotrivă, punerea pe coji de nucă a celor mai viteji dintre traci și redobîndirea insignelor pierdute în cursul campaniei lui Cornelius Fuscus, se lega de războiul din 105-106 prin

podul ridicat peste fluviu de Apollodor din Damasc, includea inaugurarea din 133 d.Ch., sub Hadrian, a apeductului coloniei Ulpia Traiana Augusta Dacica (fapt care pusese capăt unei nesuferite perioade de igienă precară) și construirea castrului acelaia izolat dintre munți (situat acum într-o mică stațiune balneară), trecerea de marea retragere din 271 a administrației, a plutocraților, a populației urbane și a armatelor imperiale, traversa hăul bicefaliei și al disoluției romane, cuprindea luptele intestinale din Constantinopole, asediile turcilor selgiucizi și triumful din 1453 al lui Mahomed al II-lea, mergea apoi în viteza caravelor către Indii și dintr-o eroare de navigație a lui Cristofor Columb, nu a busolelor, găsea țărmul amero-indian, se identifica cu gloria și cu prăpădul conchistadorilor conduși de Hernando Cortez, descria aruncarea ancorelor unor corăbii (la ordinul lui Pedro de Mendoza) într-un estuar orbitor în răsăritul soarelui, semănînd astăzi și în februarie 1532 cu o întindere de argint, botezat Rio de la Plata, cuprindea declararea formală a independenței Argentinei la 9 iulie 1816 (datorată cumva, cu întârziere, lui Bonaparte), venea agale prin istoria modernă și contemporană și ajungea la expertii aceia în stabilirea vechimii unor rămășițe trupești, care aveau să stingă flama provocată de uriașul mormînt colectiv și să facă posibilă reluarea cercetărilor la armurăria castrului izolat dintre munți (situat acum într-o mică stațiune balneară). Spus pe scurt, Traian (Optimus Princeps) domina din umbră întreaga construcție epică a arheologilor, fiindcă fortificațiile care adăposteau involuntar groapa comună îi purtau pecetea de prim împărat provincial,

iar cei cinci experți de peste Atlantic, prin latura lor hispanică, una care nu-i era străină nici lui avînd în vedere că văzuse lumina zilei în orașul Italica (Betica) din Spania, în anul 53 d.Ch., îi puteau fi considerați descendenți extrem de îndepărtați. În ce-i privește, procurorii militari nu erau așa imaginativi, sperau pur și simplu să se termine totul, să fie clar că n-au încercat să falsifice proveniența și vîrsta oaselor și să meargă acasă.

Antropologii argentinieni sufereau de o boală națională cronică, „los desaparecidos“, a cărei fază acută, febrilă se consumase de mult. Copii de-o șchioapă sau în clasele primare la revenirea ca președinte a lui Juan Domingo Perón (după două decenii de exil), la moartea lui cam precipitată și la preluarea șefiei republicii de către ultima soție, a treia, Isabel Martínez (succesoarea Evei Duarte, cea semisanctificată încă trăind sub numele Evita), martori inocenți ai scumpirii vieții cu 355%, ai grevelor interminabile, ai demonstrațiilor de stradă și ai atentatelor comise de diferite fracțiuni insurgente (care au dus cifra victimelor, în numai șase anotimpuri, la 700), ei, plozii aceia, au văzut cum la 24 martie 1976 generalul-locotenent Jorge Rafael Videla, comandantul forțelor armate și al juntei care tocmai dăduse o lovitură de stat, se instala la putere și decreta legea marțială. Deveniți între timp elevi de gimnaziu și asaltați de discursurile oficiale privind reinstaurarea ordinii, au omis infanțil să observe anumite lucruri și întîmplări, mai ales că se putea vorbi întemeiat de un declin al violențelor vizibile. La urma urmei, pe atunci, pînă-n 1978 cel puțin, erau doar niște puști hipnotizați

de El Mundial ca de-un șarpe boa, gata să se încaiere și să-și consume micile economii pentru tricouri, ceasuri, abțibilduri și șepci cu Gauchito, decupau din ziare și din reviste pozele jucătorilor favoriți, sorbeau cuvintele lui Cesar Luis Menotti, credeau în harul lui de strateg, în tăietura dură a maxilarelor și în ochii lui scăpărători ca zăpezile veșnice de pe Aconcagua. Iar în vara lui '78, când ziua încercuită de atîta vreme în calendar a coincis chiar cu ziua care începuse și când, spre seară, s-a auzit primul fluier al arbitrului, la Rosario, la acel tern R.F.G.-Polonia 0 la 0, au înnebunit de-abinelea. Printre norii de confeti care acopereau nu numai tribunele stadioanelor la fiecare bătălie a echipei naționale, ci țara însăși, sub scandările acelea frenetice și sacadate (imitabile fonetic cam așa: Ar-hen-tina!!! Ar-hen-tina!!!), au tremurat lângă idolii care-și croiau drum către trofeul suprem, au suferit cumplit la eșecul din grupe în fața Italiei (cu atît mai mult cu cît unul din zece compatrioți era la origine macaronar), s-au bucurat cu lacrimi cît sîmburii de lămîie la izbăvitorul scor 6-0 din partida cu Perú (deși undeva, în locul acela neidentificabil anatomic, dar intitulat for interior, simțeau picături de rușine măcar cît boabele de cafea), au strigat pînă au pierdut legătura cu corzile vocale cînd Mario Kempes, cu pletele lui unduitoare și cu mișcări de pumă, a înscris primul gol din finală, au ovaționat pasele magice ale lui Ardiles, fandările lui Luque și alunecările lui Passarella (niște mișcări indescriptibile de tango), și-au ros unghiile ca și cum și le-ar fi smuls cînd Nanninga a egalat pentru Olanda, au răsuflet adînc și supraviețuitor, ca salvați de la înec,